

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., доцент Жердецька Л.В.
“ ____ ” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
на тему: «Управління ризиками роздрібного банківського
кредитування»

Виконавець:

студентка 6 курсу групи М-9
центру заочної та вечірньої форми
навчання
Діну Марія Євгенівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Няньчук Наталія Юріївна _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ РОЗДРІБНОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	6
1.1. Сутність роздрібного банківського кредитування.....	6
1.2. Система управління ризиками роздрібного банківського кредитування.....	12
1.3. Методичні підходи щодо мінімізації ризиків роздрібного банківського кредитування.....	15
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ РОЗДРІБНОГО КРЕДИТУВАННЯ В БАНКАХ УКРАЇНИ.....	25
2.1. Тенденції розвитку кредитування в банківській системі України.....	25
2.2. Аналіз роздрібного кредитного портфелю АТ «УКРСИБАНК»..	36
2.3. Управління ризиками роздрібного кредитування на прикладі АТ «УКРСИБАНК»	50
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ РОЗДРІБНОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
3.1. Зарубіжний досвід управління ризиками роздрібного кредитування в банківських установах.....	61
3.2. Вдосконалення механізмів регулювання і нагляду за ризиками роздрібного банківського кредитування.....	69
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ	80
Список використаних джерел	84
Додатки	92

ВСТУП

Актуальність теми. Роздрібне кредитування – один з основних видів банківської діяльності, який відіграє важливу роль у задоволенні постійно зростаючих потреб фізичних осіб та підприємців, які не пов'язані з підприємницькою діяльністю, в разі нестачі у них власних коштів та сприяє розвитку виробництва і соціально-економічному розвитку країни. Різноманітність видів роздрібного кредитування та його розвиток свідчать про його важливість, роздрібне кредитування виступає як джерело високих прибутків для банків, а також про постійну затребуваність населення.

Проте, кредитування достатньо ризиковий вид продукта роздрібного бізнесу, тому розвиток роздрібного кредитування залежить від рівня та якості управління ризиками, на які наражаються банки в процесі здійснення цього виду діяльності.

Упродовж останніх років попит на роздрібні кредити населення постійно зростає, що посилює його вплив на фінансові результати діяльності банків. Тому банки все більше уваги приділяють питанням управління ризиками кредитування, зокрема, кредитними та операційними, як одними з найважливіших ризиків. Таким чином виникає необхідність вдосконалення процесів управління ризиками роздрібного банківського кредитування у банках України з врахуванням зарубіжного позитивного досвіду.

Проблемам управління ризиками роздрібного кредитування в науковій літературі приділяється значна і постійна увага. Дослідження проводилися вченими різних спеціальностей – економістами, аналітиками, менеджерами. Цій проблематиці присвятили свої дослідження українські та зарубіжні вчені, серед яких можна відзначити: В.Я. Вовк, О.В. Дзюблюк, С.Б. Єгоричева, Л.В. Жердецька, В.В. Коваленко, Л.В. Кузнєцова, С.В. Міщенко, Н.П. Шульга та інші. Серед зарубіжних вчених, які досліджують цю проблему, слід назвати: В. Іванова, О. Лаврушина, Ф. Мишкіна, Е. Ріда, Б. Соколова, та інших. Незважаючи на наявність значної кількості ґрунтовних наукових досліджень, значна частина

питань управління ризиками роздрібного кредитування потребує вирішення як в теоретичному, так і в прикладному аспектах.

Мета дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретико-методологічних засад управління ризиками роздрібного банківського кредитування та розроблення рекомендацій щодо його вдосконалення у сучасних умовах.

Завдання дослідження. Досягнення поставленої мети передбачає необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити теоретичні аспекти процесу роздрібного кредитування та визначити сутність і види роздрібного кредитування і поняття «ризик роздрібного банківського кредитування», охарактеризувати види ризиків та управління ними;
- дослідити сучасний стан роздрібного кредитування в банківській системі України, провести аналіз сучасної практики управління ризиками споживчого кредитування в українських банках і кращий світовий досвід;
- проаналізувати кредитний портфель АТ «УКРСИББАНК» та управління ризиками банку;
- визначити методичні підходи щодо управління та мінімізації кредитного ризику в процесі роздрібного кредитування;
- визначити сутність і зміст поняття «система управління ризиками роздрібного банківського кредитування»;
- визначити методологічні підходи та розробити рекомендації щодо вдосконалення регуляторних і наглядових функції НБУ в процесі управління ризиками роздрібного кредитування.

Об'єкт дослідження. Процес роздрібного банківського кредитування та управління ризиками в банках України.

Предмет дослідження. Методологічні підходи та практичні аспекти управління ризиками банківського роздрібного кредитування в Україні в сучасних умовах.

Методи дослідження. У ході дослідження було використано наступні методи: для характеристики статистичних даних був використаний емпіричний метод та опису. При побудові таблиць, графіків та їх аналізу були використані методи статистичного зведення, групування, графічного зображення і аналізу. Крім того, використовувались методи економічного аналізу, кореляційно-регресійний аналіз, SWOT-аналіз, порівняльний та інші.

Інформаційною базою роботи є наукові статі вчених-економістів з підручників, навчальні посібників, статей з періодичних видань, Інтернет-ресурсів. Законодавча база України, нормативні документи та статистичні дані Національного банку України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, а також офіційна звітність окремих банківських установ.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки проведеного дослідження, необхідно відзначити, що роздрібне банківське кредитування – це кредитування фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців, який надається на споживчі потреби (особисті потреби), наприклад, купівля автомобіля, побутової техніки, майна, тобто будь-які цілі, окрім операцій, які можуть принести прибуток.

Кредитування є одним із найдохідніших видів банківської діяльності, однак разом з тим воно містить у собі низку ризиків. Тому важливого практичного значення набуває потреба в комплексному дослідженні сутності та форм прояву цих ризиків, а також у обґрунтуванні ефективної системи управління ризиком банківського роздрібного кредитування на основі реалізації принципів ризик-менеджменту.

У банківській справі під ризиком розуміють можливість отримання банком збитків або недоотримання запланованих доходів у результаті проведення певних фінансових операцій.

Проведений аналіз засвідчив, що кредитний ризик є одним з найбільш суттєвих ризиків банківської діяльності, який притаманний роздрібному кредитуванню та неадекватна оцінка його рівня впливає на втрату капіталу та ліквідність банку, створює загрозу інтересам вкладників та інших кредиторів банку.

Для попередження негативних наслідків даного виду кредитування потрібно забезпечити моніторинг та контроль операцій банку. Вибір засобів впливу на ризики має на меті мінімізувати можливий збиток у майбутньому. Зниження ризику передбачає зменшення розмірів можливого збитку чи імовірності настання несприятливих подій. Визначено основні методи зменшення кредитного ризику, які використовуються в банківських установах.

Успішне застосування нових систем управління кредитними ризиками вимагає розробки особливих методів та зваженої політики, яка забезпечить

поступову адаптацію національної банківської системи до нових Базельських вимог.

Ефективне управління комплексним ризиком роздрібного банківського кредитування вимагає побудови банком відповідної системи управління ризиками, під якою розуміють комплекс заходів, які спрямовані на попередження можливих ризиків, мінімізацію їх негативних наслідків і недопущення повторної реалізації. В рамках іншого підходу, під системою управління ризиками розуміють сукупність структурних елементів, що виконують функцію захисту підприємства від внутрішніх і зовнішніх ризиків. Існує також думка, що систему управління ризиками слід розглядати в прикладному аспекті – як програму управління ризиками.

З метою забезпечення функціонування в складних умовах сьогодення банківська установа для здійснення кредитної політики розробляє комплекс власних програм та систему управління ризиками. Тому головною метою управління ризиком кредитного портфеля є комплекс заходів, спрямований на забезпечення максимальної доходності при певному рівні ризику. Це, в свою чергу, передбачає розробку системи управління ризиком кредитного портфеля, за допомогою якої банк виявляє ризики, проводить оцінку, здійснює їх моніторинг та контролює свої ризикові позиції.

Мінімізація ризиків може відбуватися шляхом зниження ймовірності реалізації ризику або забезпечення зниження масштабу втрат у разі реалізації ризику. До інструментів, що забезпечують зменшення ймовірності реалізації кредитного ризику відносять: організаційні, інформаційні інструменти, аналіз кредитоспроможності позичальника, гарантії та поручительства, лімітування, контроль, диверсифікацію і концентрацію. До способів, що забезпечують зниження розміру втрат у разі прояву кредитного ризику, належать: структурування, реструктуризація заборгованості, неустойка, страхування, стягнення заборгованості, резервування, контроль, ліквідація неякісних активів.

Дослідження процесів банківського кредитування в Україні свідчить про його нерівномірний розвиток. Це пов'язано зі збільшенням абсолютного

показника, обсягу загальних активів, оскільки протягом аналізованого періоду вони мають тенденцію до збільшення, що свідчить про зростання обсягів діяльності банківської системи України.

Якщо казати окремо щодо обсягу кредитного портфеля протягом аналізованого періоду, то він з початку 2016 року мав тенденцію до збільшення, що свідчить про збільшення обсягів кредитної діяльності, ступеня її ризикованості і агресивності. Слід зазначити, що в банківській системі України загалом переважає кредитування суб'єктів господарської діяльності, як ми бачимо зі статистики Національного банку України.

Аналіз досліджуваних показників дає можливість стверджувати, що результати банківської діяльності станом на 01.01.2016 – 01.01.2020 років мають позитивну динаміку. Певне поліпшення в якості активів банківської системи пояснюється в основному списаннями «проблемних» кредитів, а також продажем частини проблемних кредитів третім особам.

Найпоширенішими кредитними продуктами серед українських банків є кредитні картки та кредити готівкою. Загалом, умови кредитування є однаковими, декілька відрізняються річні процентні ставки.

Також, детальніше було розглянуто кредитну діяльність АТ «УКРСИББАНК».

Результати стратегічного аналізу АТ «УКРСИББАНК» та його кредитної діяльності дозволяють зробити наступні висновки:

- доведено, що на сьогодні АТ «УКРСИББАНК» є надійним банком, який ефективно функціонує на фінансовому ринку України;
- виділено основні інструменти банківського маркетингу, за допомогою яких проаналізований сучасний стан кредитної діяльності АТ «УКРСИББАНК»;
- виявлено особливості проведення стратегічного аналізу банківського сектору на прикладі АТ «УКРСИББАНК», що свідчить про його доволі стійкий стан на фінансовому ринку України.

Також можна побачити, що протягом досліджуваного періоду показники, які визначають ризиковість кредитних операцій банківської установи були дотримані у межах нормативних значень, що свідчить про ефективний ризик-менеджмент у сфері кредитного ризику банку.

Результати аналізу засвідчили про невисокий кредитний ризик і захищеність кредитного портфеля банку. На сьогодні величина сформованих резервів на покриття кредитного ризику дає можливість покривати наявний кредитний ризик. Щодо дохідності кредитів, наданих клієнтам, то в умовах стабільності кредитного портфеля закономірним є зростання показників його дохідності.

Проведене дослідження дозволило визначити основні механізми регулювання банківських ризиків: мінімальний розмір капіталу для новостворюваних банків; вимоги до його складу й нормативи достатності капіталу; нормативи кредитних та інвестиційних ризиків; нормативи ліквідності; стандарти організації та діяльності служб внутрішнього контролю і управління ризиками; вимоги до розкриття інформації про фінансовий стан і загальний ризик банку; нормативні вимоги до методик кількісної оцінки ризику.

Важливу роль у вітчизняній банківській практиці управління ризиком кредитного портфеля відіграє лімітування, яке полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих позичок, що дозволяє обмежити ризик.

На основі раніше проведеного SWOT-аналізу запропоновано заходи, що дозволять покращити політику управління кредитним портфелем АТ «УКРСИББАНК», також підвищити ефективність кредитної діяльності.

Також, визначено основні пільги та надано рекомендації банківським установам в умовах пандемії, щодо реструктуризації наданих кредитів та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маркетинг у банку : навчальний посібник / Ткачук В. О. – Тернопіль: “Синтез– Поліграф”, 2006. – 225 с.
2. Собків О.Й. Суть роздрібного ринку банківських послуг та підходи до його сегментації. Наукові записки. Серія «Економіка». 2011. № 18. С. 441-446.
3. Харченко А. Класифікація роздрібного банківського кредитування. Економіка. 2014. №6 (132). С. 35-41.
4. Деринг Х.-У. Универсальный банк — банк будущего / Х.-У. Деринг. — Москва : Международные отношения, 2001. — 380 с.
5. Комісарчик О. В. Теоретичні аспекти роздрібного банківництва / О. В. Комісарчик // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. / відп. ред. А. М. Мороз. — Київ : КНЕУ, 2010. — Вип. 15. — С. 75—83.
6. Купрієнко О. В. Тенденції розвитку роздрібного бізнесу в сучасній банківській системі / О. В. Купрієнко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28–29 жовтня 2010 р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». — Суми, 2010. — Т. 1. — С. 46—48.
7. Мещеряков Г. Ю. Почтово-банковские услуги как перспективное направление развития розничного бизнеса : автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Г. Ю. Мещеряков. — Санкт-Петербург, 2010. — 39 с.
8. Основин И. А. Укрепление конкурентных позиций банка на розничном рынке банковских продуктов : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / И. А. Основин. — Ростов-на-Дону, 2008. — 31 с.
9. Романенко В. А. Розничная стратегия универсального коммерческого банка : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук : спец. 08.00.10 / В. А. Романенко. — Санкт Петербург, 2007. — 21 с.

10. Філатова Ю., Костогриз В. Розвиток роздрібного банківського бізнесу в сучасних умовах організації банківської системи України. Фінансовий простір. 2018. №2 (30). С. 80-87.
11. Бондар О.П. Банківське споживче кредитування населення / О.П. Бондар// Науковий вісник: Фінанси банки, інвестиції. – 2009. – №4 – С. 68-83.
12. Петухова М. В. Совершенствование системы оценки и управления рисками в секторе розничного кредитования : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.10 / М. В. Петухова. - Новосибирск, 2012. - 22 с.
13. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці / О. Дзюблюк // Журнал європейської економіки. - 2010. - № 1. - С. 108-124.
14. Литвинов Е. О. Кредитное бремя населения России: вопросы теории и методологии : [монография] / Е. О. Литвинов. - Волгоград : Волгогр. науч. изд-во, 2012. - 147 с.
15. Лаврушин О. И. Банковское дело: современная система кредитования / О. И. Лаврушин, О. Н. Афанасьева, С. Л. Корниенко. - М. : КноРус, 2008. - 264 с.
16. Плетенская Е. М. К вопросу о классификации потребительских кредитов / Е. М. Плетенская, В. В. Пшеничников // Финансовый вестник. - 2013. - № 1 (27). - С. 15-19.
17. Бабина Н. В. К вопросу о классификации потребительских кредитов / Н. В. Бабина // Сервис в России и за рубежом. - 2009. - № 1. - С. 25-36.
18. Чиркова М. Б. Розничные кредитные продукты коммерческих банков: сущность, виды и критерии классификации / М. Б. Чирова, А. А. Иевлева // Вестник Российского государственного торгово-экономического университета. - 2010. - № 1 (39). - С. 121-128.
19. Шевчук А.М. Банківські ризики: Міжнародні та вітчизняні стандарти. Економічний аналіз. 2016. №2. С. 38-42.

20. Системний підхід як метод науково пізнання світу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12876/>
21. Банківські операції: підручник / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А.М. Мороза. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2008. – 608 с.
22. Міщенко В.І. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренєва. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2007. – 796 с.
23. Шаповал О.А. Інституційні засади управління ризиками споживчого кредитування / О.А. Шаповал // Економічні перспективи підприємництва в Україні: тези доп. Всеукр. Інтернет-конф. – Ірпінь: ДУФСУ, 2016. – С. 381-385.
24. Заволока Ю.М. Мінімізація кредитного ризику як основа ефективного управління банку. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2016. №3(32). С. 240-247.
25. Волкова В.В. Методичні аспекти управління ризиком кредитного портфеля банку / В.В. Волкова // Економіка і організація управління. – 2016. – № 1(21). – С. 45-52.
26. Жукова Н.К. Сучасний та проблеми управління кредитним портфелем комерційних банків / Н.К. Жукова, Н.В. Зражевська // Економічний часопис – XXI.- 2013.- №1.- с.70-72.
27. Гладких Д. Ризики і загрози банківській безпеці України за підсумками 2014 року / Д. Гладких // Вісник Національного банку України. – 2015. - № 4. – С. 14-23.
28. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2016 № 351 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

29. Сидоренко В.А. Управління кредитним ризиком у вітчизняних банківських установах. Економічний вісник. 2012. №33. С. 154-161.
30. Зуева О.А. Управление кредитным риском при кредитовании по кредитной линии: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / О. А. Зуева. – Санкт-Петербург, 2007 – 20 с.
31. Бордюг В.В. Теоретичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника банку / В.В. Бордюг // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2008. – № 3. – С. 112-115.
32. Харченко А.М. Щодо питання скорингу при наданні роздрібних банківських кредитів у сучасних економічних умовах України. Вісник університету банківської справи Національного банку України. 2014. №2 (20). С. 164-168.
33. Камінський А. Б. Скорингові технології в кредитному ризик-менеджменті / А. Б. Камінський, К. К. Писанець // Бізнес-інформ. – 2012. – № 4. – С. 197–201.
34. Камінський А. Б. Структура та інструментарій ризик-менеджменту у споживчому кредитуванні / А. Б. Камінський, К. К. Писанець // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. Ю. І. Єханурова, А. В. Шегди. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – Вип. 27, т. 2. – С. 169–175.
35. Бучко І.Є. Скоринг як метод зниження кредитного ризику банку / І.Є. Бучко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 2. С. 178-182.
36. Шумелда В.М. Сучасні тенденції розвитку банківського кредитування фізичних осіб в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 8. С. 310-316.
37. Павлюк С.М. Кредитні ризики та управління ними // Фінанси України. – 2018. – №11. – С. 105–111.

38. Чехова І.В. Управління ризиками в банківській діяльності//Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво". - 2016.- №6.- С.312-314.
39. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.
40. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
41. Савчин Л. М. Кредитний менеджмент: навч. посіб. / Л. М. Савчин, Л. С. Тришак. – Івано-Франківськ: Івано-франківський національний технікум університету нафти і газу, 2017. – 81 с.
42. Богуславський Є.І., Мироненко М.В. Роль диверсифікації при формуванні інвестиційного портфеля. Ефективна економіка. 2015. №11. С. 217-220.
43. Бикова, О. В. Оцінка ефективності кредитної політики банку / О. В. Бикова, О. В. Марченко // Молодий вчений. – 2017. – №3 (43) – С. 586-589.
44. Житар, М. О. Аналіз сучасного стану кредитної діяльності банків України / М. О. Житар // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. – 2017. – №1 – С. 94-105.
45. Молдавська О. В., Демиденко А. В. Статистична оцінка якості кредитної діяльності банків України / О. В. Молдавська, А. В. Демиденко // Фінанси та банківська справа. – 2013. № 3. – С. 282 – 288.
46. Використання надбудови «Пакет аналізу» для виконання аналізу складних даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://office.microsoft.com/uk-ua/excel-help/HA102748996.aspx>.
47. Петрашук М.М. Використання методів кореляційно-регресійного аналізу для моделювання рівня фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2121>
48. Бараз В.Р. Корреляционно-регрессионный анализ связи показателей коммерческой деятельности с использованием программы Excel: учебное пособие / В.Р. Бараз. – Екатеринбург : ГОУ ВПО «УГТУ–УПИ», 2005. – 102 с.

49. Офіційний сайт АТ «УКРСИББАНК». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://my.ukrsibbank.com>
50. Офіційний сайт АТ «ПУМБ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pumb.ua>
51. Офіційний сайт АТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК». [Електронний ресурс]– Режим доступу: <https://credit-agricole.ua/ua>
52. Офіційний сайт АТ «ОТП БАНК». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.otpbank.com.ua>
53. Офіційний сайт АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «ПІВДЕННИЙ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.com.ua/ua>
54. Офіційний сайт АТ «ПРИВАТБАНК». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/ua>
55. Офіційний сайт monobank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.monobank.com.ua>
56. Офіційний сайт АБ «УКРГАЗБАНК». [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.ukrgasbank.com>
57. Офіційний сайт АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aval.ua/ua>
58. Руденко О.В. Реалізація стратегічного планування на основі SWOT-аналізу на прикладі банківської установи / О.В. Руденко // Управління розвитком. – 2014. – №18 (158). – С. 84-86.
59. Пахомова І.Г., Сірія Н.Т. Оцінка рівня конкуренції в банківській системі України. Ефективна економіка. 2014. №6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3106>
60. Вишняков, І. В. Методи і моделі оцінки кредитоспроможності позичальників / І. В. Вишняков. – М., 2017. – 120 с.
61. Гайдукович Д.С. Підходи до оцінювання антикризової фінансової стійкості банків. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. № 2. С. 4-10.

62. Затворницький К.С. Критерії оцінки якості кредитного портфеля банку. Фінансовий простір. 2018. №4 (32). С. 99-106.
63. Карчева Г. Т. Нові підходи до регулювання кредитного ризику банків / Г. Т. Карчева, І. Я. Карчева // Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки. — Київ : КНЕУ, 2012. — С. 239—265.
64. Джеджула В. В. Сучасні методичні підходи до оцінювання кредитоспроможності підприємства / В. В. Джеджула, О. Г. Цвик // Економіка та управління підприємствами. — 2016. — № 7. — С. 290—294.
65. Бугель Ю. Поняття кредитного портфеля комерційного банку та необхідність ефективного управління ним / Ю. Бугель // Світ фінансів. — 2011. — № 2. — С. 98—107.
66. Сирота В.С. Реструктуризація позик як ефективний інструмент управління проблемними активами / В.С. Сирота // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. — 2011. — № 3 (12). — С. 207-210.
67. Камінський А.Б. Становлення та перспективи розвитку бюро кредитних історій в Україні. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2014. №1 (16). С. 118-127.
68. Бондар А.В. Удосконалення систем управління банківськими ризиками. Управління розвитком. 2014. №9 (172). С. 132-133.
69. Швець Н. Р. Удосконалення систем управління банківськими ризиками у світлі посилення глобалізаційних і кризових явищ у світі / Н. Р. Швець // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 1. - С. 433-445.
70. Павлюк С. М. Кредитні ризики та управління ними / С. М. Павлюк. — Фінанси України. — 2012. — № 10. — С. 105—111.
71. Бородюк О.В. Як удосконалити управління банківськими ризиками / О.В. Бородюк // Незалежний аудитор. 2014. №9 (32). С. 96-107.

72. Кузьмін О.Є. Управління ризиками в системі про цесноструктурованого менеджменту / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.В. Мукан, Н.М. Сиротинська // Ефективна економіка. 2011. № 4. [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_4_24
73. Кльоба Л.Г. Напрями вдосконалення управління банківськими ризиками. Економіка та держава. 2017. №6. С. 80-85.
74. Кльоба Л.Г. Фінансова безпека і ризики банківської інвестиційної діяльності / Л.Г. Кльоба // Інвестиції: практика та досвід. № 12. 2016. С. 6-12.
75. Офіційне видання державної фіскальної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100017088-covid-19-osnovni-printsipi-ta-rekomendatsiyi-bankam-schodo-restrukturizatsiyi-kreditiv-vid-nbu>.